

Sikker i butikken

En arbejdsmiljøguide til unge med
fritidsjob i detailhandlen

Din arbejdsgiver skal lære dig at arbejde sikkert

Inden du begynder i dit nye job, skal din arbejdsgiver (herefter kaldet leder) sikre, at du får en grundig oplæring og instruktion. Blandt andet skal du vide

- hvilke risici der kan være ved arbejdet
- hvad der er gjort for, at du kan arbejde sikkert uden at komme til skade eller blive syg af det nu eller senere i livet.

Din leder skal også lære dig at arbejde sikkert. Du skal fx instrueres i at løfte rigtigt, og i hvilke typer arbejdsopgaver, du må udføre.

Det er vigtigt, at du forstår instrukserne, og at du har pligt til at følge dem. Kommer du i tvivl, skal du sige til. Det kan du altid gøre.

Din leder skal nemlig sørge for, at du kan få hjælp af en person over 18 år, der kender til dit arbejdsområde.

Det kan også være, at din leder gentager instruksen flere gange. Det skal sikre, at du får nogle gode vaner i arbejdet.

Din leder skal føre effektivt tilsyn med, at du arbejder sikkert og sundt. I begyndelsen kan det være, at en voksen og erfaren kollega følger dig tæt.

Hvem er din arbejdsgiver?

Din arbejdsgiver er den, der har det formelle ansvar for din sikkerhed, fx den person der ejer butikken.

Ansvaret kan være givet videre til din nærmeste leder. I denne vejledning bruger vi ordet leder om den, der har ansvaret.

Arbejdstilsynet har læst denne pjece og finder, at indholdet stemmer overens med lov om arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet har ikke taget stilling til, om pjecen dækker alle relevante emner inden for unges arbejde i detailhandlen.

Hvornår må du arbejde — og hvor længe?

	13-14-årige	15-17-årige, der ikke er gået ud af 9. klasse	15-17-årige, der er gået ud af 9. klasse
Skoledag	2 timer om dagen		8 timer om dagen og 40 timer om ugen ¹⁾ Du må ikke arbejde i flere timer end de voksne - og aldrig mere end 40 timer om ugen
Skolefridag	7 timer om dagen	8 timer om dagen	
Skoleuge	12 timer om ugen		
Skolefri uge	35 timer om ugen	40 timer om ugen	
Pause	Du skal holde 30 minutters pause, hvis din arbejdsdag er længere end 4 ½ time		
Hvileperiode	14 timer		12 timer
Aften- og natarbejde	Du må ikke arbejde tidligere end kl. 6 om morgenen eller senere end kl. 20 om aftenen		Din arbejdstid skal ligge enten mellem kl. 06 og 22 eller mellem kl. 07 og 23. ²⁾
Fridøgn	Du skal have 2 hele fridage hver uge. Den ene dag er normalt søndag. ³⁾		
Ferie	Du skal så vidt muligt have en ferieperiode i løbet af skolens skolesommerferie		Retten til ferie er den samme som for voksne.

- 1) Hvis arbejdet er et led i din uddannelse, skal den tid, du går i skole, regnes med i den daglige og den ugentlige arbejdstid.
- 2) Hvis du arbejder i køkkenet i konditorier og bagerier, må du møde på arbejde fra kl. 4 om morgenen.
- 3) Dine to ugentlige fridage skal så vidt muligt ligge sammen.

Du kan altid få hurtig og effektiv hjælp

Din leder skal sørge for, at du altid kan få hjælp af en person over 18 år, der kender til arbejdet.

Du skal vide, hvordan du får hjælp. Det kan for eksempel være via telefon eller af en kollega, der er fysisk til stede sammen med dig.

Hjælpen skal komme hurtigt og kunne løse dit problem. Du kan fx spørge om hjælp, hvis du kommer i tvivl om

- hvordan du skal løse dine arbejdsopgaver
- hvad du skal sige til en kunde
- hvor meget du må løfte
- hvordan du betjener maskiner og hjælpemidler sikkert
- eller andet.

Hvis der er risiko for vold

Der skal altid være en voksen kollega på minimum 18 år, som kender arbejdet og er fysisk til stede, hvis du arbejder et sted, som ligger øde, eller hvis der er risiko for vold, trusler eller chikane.

Det er din leder, der vurderer, om der skal være en voksen til stede tæt på dig, når du er på arbejde.

Din leder skal også forklare dig, hvad du skal gøre, hvis der sker følgende på din arbejdsplads:

- røveri
- tyveri
- vold
- fremsættes trusler

Du skal følge disse instruktioner.

Hvad må du arbejde med?

Hvis du er fyldt 15 år og har afsluttet 9. klasse, må du arbejde med næsten det samme som dine voksne kolleger.

Du må dog ikke arbejde med blandt andet sundhedsskadelige stoffer og materialer eller med fysiske belastninger, der kan skade din krop.

Hvis du er 13-14 år eller ikke har afsluttet 9. klasse, må du udføre 'lettere arbejde', som er let at overskue. Det er fx lettere arbejde med at

- modtage, sortere, opsætte, optælle, prismærke, dokumentere, kontrollere og pakke varer og emballage, trimme hylder og gennemgå datovarer
- ekspedere (se boks)
- gøre rent, rydde op, servere og vaske op
- bringe varer og mad ud
- tilberede fødevarer
- formidle, filme, tage billeder og redigere.

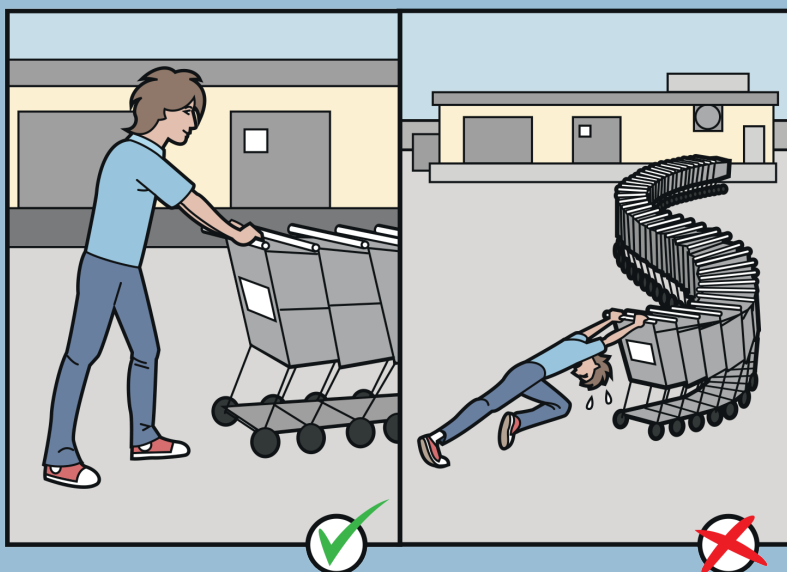
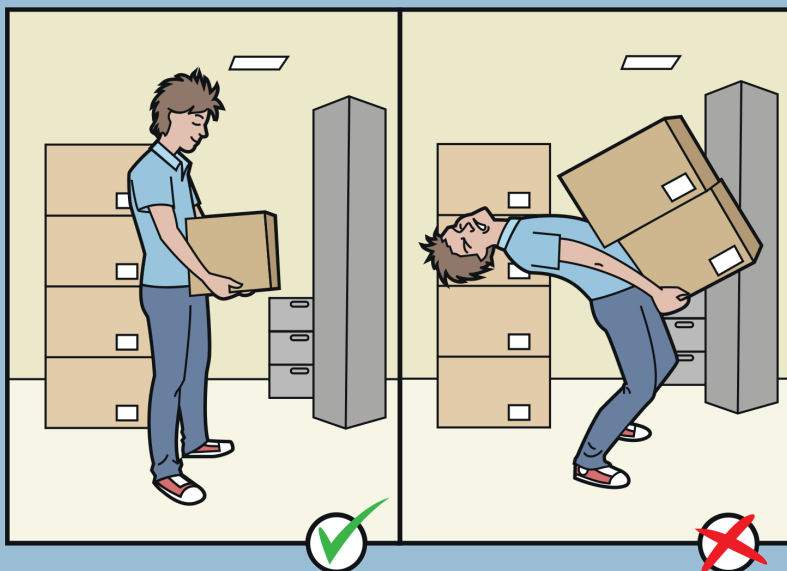
Hvornår må du arbejde i udgangskassen?

Hvis du er fyldt 15 år og har gjort 9. klasse færdig, må du arbejde i udgangskassen.

Hvis du er 13-14 år eller ikke er færdig med 9. klasse, må du arbejde i udgangskassen, hvis

- der ikke er for travlt
- du har en voksen kollega tæt på, som hurtigt kan hjælpe dig
- du har fået at vide, hvordan du håndterer svære situationer
- kunderne ikke skal have særlig vejledning om varerne
- kunderne generelt opfører sig ordentligt og ikke har voldelig eller truende adfærd.

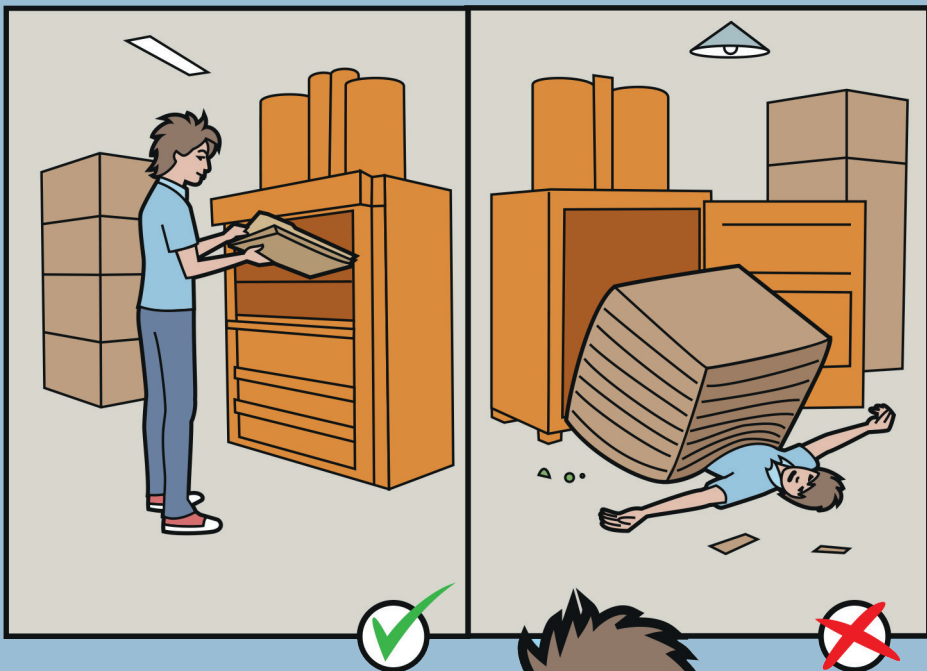
Din leder skal vurdere, hvornår det er sikkert for dig at arbejde i udgangskassen.

Når du løfter og håndterer varer

Alle kan ikke løfte eller skubbe det samme. Det kommer an på din alder og fysik, hvor meget du må løfte, trække eller skubbe. Det skal din leder vurdere. Din leder skal også vise dig, hvordan du løfter eller håndterer varerne, så du ikke kommer til skade.

Regler og tips når du løfter og håndterer varer	
Når du løfter en vare Din leder skal vise dig hvordan du løfter rigtigt	Forholdene er optimale, når du • kan løfte varen lige foran dig og tæt på kroppen • kan løfte varen, så den hele tiden er i niveauet mellem midt på lårene og albuehøjde • ikke vrider eller bøjer i ryggen • har et godt greb i varen • står sikkert.
Når du transporterer en vare	Generelt bør du undgå at bære på varer, da det belaster kroppen. Brug i stedet rullebord, t-vogn, palleløfter, sækkevogn og lignende.
Når du trækker eller skubber en palleløfter Din leder skal vise dig, hvordan du bruger en palleløfter rigtigt.	Brug din egen vægt til at trække og skubbe med. Vrid og bøj ikke ryggen. Hvis du er nødt til at "ligge vandret i luften", er palleløfteren for tungt lastet. Du bør ikke transportere last over ca. 250 kg på palleløfteren (= 10 ølkasser med fyldte flasker). Hvis underlaget skråner, skal vægten sænkes.
Når du skubber kundevoгне	Indstil altid stol, fodstøtte og øvrigt udstyr, inden du åbner kassen. Lad varen komme tæt på dig. Grib fat og før den hen til scannerområdet uden at løfte. Scan ved at tippe varen op mod scannerruden og før den videre til bagbåndet uden at løfte.
Når du sidder i kassen Din leder skal forklare dig, hvordan du skal indstille inventaret og scanne varerne, så du ikke belaster din krop..	Indstil altid stol, fodstøtte og øvrigt udstyr, inden du åbner kassen. Lad varen komme tæt på dig. Grib fat og før den hen til scannerområdet uden at løfte. Scan ved at tippe varen op mod scannerruden og før den videre til bagbåndet uden at løfte.

Når du arbejder med maskiner

Når du arbejder i butik, vil du møde mange slags maskiner, der skal gøre arbejdet lettere. Det er ikke sikkert, du må bruge de samme maskiner, som dine kolleger må bruge. Din leder skal sammen med arbejdsmiljøorganisationen risikovurdere, hvilke maskiner du må bruge.

Hvilke maskiner du må bruge, kommer an på en risikovurdering af

- hvor farlig maskinen er, og om der er risiko for at komme til skade
- din alder og fysik
- din erfaring og din evne til at forudse farlige situationer.

Det er normalt, at din leder stiller dig nogle spørgsmål for at undersøge, om du fx

- kan forstå de risici, der kan være med arbejdet
- forstår, hvordan du skal bruge maskinen sikkert
- kan holde koncentrationen, når du arbejder.

Når du har fået mere erfaring og er blevet ældre, kan din leder foretage en ny risikovurdering, så du får lov til mere. Bliver du senere i tvivl, så spørg din leder eller arbejdsmiljørepræsentant, hvis I har en sådan.

Eksempler på maskiner i butikker

Her er der eksempler på maskiner, der er almindelige i butikker. Dem må du bruge, hvis risikovurderingen viser, at det er sikkert for dig:

- Pap-/plastpressere
- Pap- og affaldskomprimatorer
- Flaskeautomater
- El-palleløftere
- Friturekogere
- Brødsværere
- Ovne
- Industriopvaskemaskiner. Du må ikke påfylde sæbe, som er omfattet af bilag 2 (som unge under 18 år ikke må arbejde med)
- Gulvvaskemaskiner.

Din leder skal oplære og instruere dig i, hvordan du bruger maskinerne sikkert.

Hvad er en risikovurdering?

Lederen og arbejdsmiljøorganisationen skal lave en risikovurdering, før en ung arbejder med maskiner eller kemi. Det står i bekendtgørelsen om unges arbejde.

De skal altså sammen vurdere, hvilke risici, der kan være for din sikkerhed og sundhed, hvis du skal arbejde med butikkens maskiner og kemi.

Vurderingen skal følge syv punkter, der handler om

- maskinens farlighed
- omgivelserne
- risiko for ulykker
- din erfaring og uddannelse
- dine evner til at forstå og undgå risici
- din fysik og mentale modenhed
- forebyggende foranstaltninger på arbejdspladsen.

Hvornår må du arbejde med kemikalier?

Du må godt arbejde med visse typer kemiske stoffer og materialer, her kaldet kemikalier. Der er dog også kemikalier, du ikke må arbejde med. Det er fx, hvis kemikaliet

- er ætsende, giftigt eller eksplosivt
- kan give dig kræft eller allergi
- kan gøre det sværere at få børn.

Nogle rengøringsmidler kan indeholde kemikalier, som du ikke må arbejde med. Du må heller ikke tørre op, hvis der bliver spildt kemikalier, som du ikke må arbejde med.

Din leder skal risikovurdere arbejdet med kemikalier

Din leder skal sammen med arbejds-miljøorganisationen risikovurdere, hvilke andre kemikalier du må bruge og hvordan. Det er ikke altid ens for alle. Det kommer blandt andet an på

- om der er risiko for, at du kan komme til skade
- din erfaring
- din evne til at forstå risikoen ved arbejdet
- om du har sår eller eksem
- om du kan arbejde koncentreret og har mod nok til at spørge, når du er i tvivl.

Din leder vil sikkert stille dig nogle spørgsmål for at vurdere risikoen. Du skal altid følge din leders anvisning om, hvordan du må håndtere kemikalierne.

Når du har fået mere erfaring og er blevet ældre, kan din leder lave en ny risikovurdering, så du får lov til mere.

Du skal lære at håndtere kemikalier korrekt

Lederen skal instruere dig i, hvilke produkter i butikken du må bruge, og oplære dig i, hvordan du håndterer kemikaliet sikkert.

Bliver du senere i tvivl, så spørg din leder eller arbejdsmiljørepræsentant, hvis I har en sådan.

Faremærkede produkter

Nogle produkter er mærket med et symbol, der signalerer fare, og som du ikke må bruge. Det skal din leder undersøge. Har et produkt et af disse faremærker på, må du ikke bruge det, før du er fyldt 18 år.

Farepiktogrammer	Betydning
Akut giftig	 Kemikalier som er akut giftige ved hudkontakt, indånding og indtagelse
Sundhedsfare	 Kemikalier som kan irritere hud, øjne og luftveje, kan gøre dig sløv og svimmel eller kan give dig en allergisk hudreaktion.
Ætsende	 Kemikalier som virker ætsende på huden, kan give alvorlige øjenskader eller ætse metal
Kronisk sundhedsfare	 Kemikalier som giver fx kræft, skader på arveanlæg og evnen til at få børn, eller som kan give allergi, skade organer og lunger ved indånding
Ekspllosiv	 Ekspllosive kemikalier og genstande
Brandfarlig	 Brandfarlige væsker og deres dampe, gasser, aerosoler og faste stoffer

Inden du begynder i dit nye fritidsjob

Inden du begynder i dit nye fritidsjob, skal du vide, hvordan du arbejder sikkert, så du ikke kommer til skade eller bliver syg af arbejdet.

I pjecen her kan du blandt andet læse om unges arbejde

- med løft, træk og skub
- med maskiner
- i udgangskassen
- med kemi.

Du kan også læse, hvor længe og hvornår på døgnet, du må arbejde. Spørg altid en voksen til råds, hvis du kommer i tvivl.

BFA HANDEL

**DANSK
ERHVERV**

**SERVICE
FORBUNDET**

Lederne
- en verden til forskel

Danske Slagtermestre

Drivkraft
Danmark

HK
HANDEL

BKD

Fødevare
forbundet
NNF

ba
BRUGERFORENINGEN
ARBEJDSFORBUND

I BFA handel samarbejder arbejdsmarkedets parter for at sikre et sikkert og sundt arbejdsmiljø i detailbranchen. BFA Handel har til formål at medvirke ved løsning af sikkerheds- og sundhedsspørgsmål og derved understøtte arbejdsmiljøindsatsen i virksomheder inden for detailhandelen. Projektledelse: Dansk Erhverv og HK Handel.

BFA Handel er en del af Branchefællesskabet for Arbejds-miljø (BFA) Handel, Finans og Kontor

BFA HANDEL

Scan QR-kode og se film og meget mere